

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА ТА АНТИКОРУПЦІЙНІ ЗАХОДИ**

(назва освітнього компонента)

Спеціальність: **І7 «Терапія та реабілітація»**
Спеціалізація: **І7.01 «Фізична терапія»**
Освітньо-професійна програма: **«Фізична терапія, ерготерапія»**
Код компонента в освітній програмі: **ОК12**
Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **1**
Семестр(и): **І (осінній)**
Тип освітнього компонента: **обов'язковий**
Навчальний рік: **2025-2026**

Обсяг: **3,0 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**
Підсумковий контроль: **залік**
Пререквізити: **ОК1, ОК5**

Кафедра/підрозділ: **кафедра судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса**, вул. Амосова 35, філія №2 Харківського обласного бюро судово-медичної експертизи, 3-й поверх

Керівник освітнього компонента: **доц. Кривенко Олександр Іванович**,
email: oi.kryvenko@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=4455>

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5696>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ОК «Основи правознавства та антикорупційні заходи» є базовою правовою дисципліною, що формує у майбутніх фахівців фундаментальне розуміння механізмів функціонування держави та права. Курс спрямований на засвоєння основ конституційного, цивільного, трудового та адміністративного права України. Це дозволить здобувачам освіти вільно орієнтуватися у правовому полі, ефективно захищати свої громадянські та майбутні трудові права, а також грамотно вступати у договірні відносини.

Другим, не менш важливим вектором дисципліни є вивчення антикорупційного законодавства. Особлива увага приділяється формуванню принципів доброчесності та нульової толерантності до корупції. Здобувачі освіти детально вивчатимуть систему антикорупційних органів України, алгоритми ідентифікації та врегулювання конфлікту інтересів, правила фінансового контролю (електронного декларування) та правові механізми захисту викривачів корупції. Засвоєння цього курсу створює надійне підґрунтя для подальшого вивчення вузькогалузевих правових дисциплін.

МЕТА КУРСУ: формування у здобувачів освіти базової правової культури, загальноправової свідомості та антикорупційної стійкості, необхідних для повноцінної реалізації своїх прав, виконання обов'язків та неухильного дотримання принципів законності і доброчесності в суспільстві.

Досягнення мети реалізується через такі ключові напрями:

- Загальноправова грамотність: розуміння архітектури правової системи України, основних галузей права та механізмів їхньої дії.
- Правозахисний потенціал: здатність застосовувати норми цивільного, трудового та адміністративного законодавства для захисту власних законних інтересів та інтересів суспільства.
- Антикорупційна стійкість: засвоєння правових стандартів запобігання корупції, розуміння відповідальності за корупційні правопорушення та набуття навичок етичної поведінки.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Після успішного вивчення освітнього компонента здобувач освіти повинен

ЗНАТИ:

- основи конституційного ладу, систему та джерела права України, базові механізми захисту прав людини;
- ключові норми цивільного законодавства (суб'єкти правовідносин, право власності, загальні засади договірних зобов'язань);
- основи трудового права (порядок укладання та розірвання трудового договору, робочий час, час відпочинку, гарантії прав працівників);
- поняття правопорушення та види юридичної відповідальності (адміністративна, кримінальна, цивільна, дисциплінарна);
- систему антикорупційних органів України (НАЗК, НАБУ, САП, ВАКС) та їхні базові повноваження;
- поняття корупції, неправомірної вигоди, види корупційних правопорушень та обмеження щодо одержання подарунків;
- сутність конфлікту інтересів та нормативні алгоритми його запобігання і врегулювання;
- засади фінансового контролю (електронне декларування) та правовий статус викривачів корупції.

ВМІТИ:

- орієнтуватися в системі національного законодавства, здійснювати пошук та аналіз необхідних нормативно-правових актів;
- застосовувати норми цивільного та трудового права у типових життєвих ситуаціях (розрізняти види договорів, захищатися від незаконних дій роботодавця);
- ідентифікувати корупційні ризики у повсякденному житті та під час здійснення професійної діяльності;
- обирати та застосовувати законні алгоритми дій при виникненні потенційного чи реального конфлікту інтересів;
- правильно реагувати на корупційні пропозиції, взаємодіяти з антикорупційними органами та користуватися інструментами захисту викривачів корупції;
- складати базові юридичні документи (заяви, повідомлення) для захисту своїх прав.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (16 год.):

Тема 1. Теорія держави і права. Конституційні основи та система права України (2 години).

Тема 2. Основи цивільного права: суб'єкти правовідносин, право власності та базові засади договірної права (2 години).

Тема 3. Основи трудового права: трудовий договір, робочий час, час відпочинку та гарантії прав працівників (2 години).

Тема 4. Адміністративне та кримінальне право: поняття правопорушення, види юридичної відповідальності та стадії провадження (2 години).

Тема 5. Антикорупційна політика держави та система антикорупційних органів в Україні (НАЗК, НАБУ, САП, ВАКС) (2 години).

Тема 6. Поняття та види корупційних правопорушень. Неправомірна вигода та обмеження щодо одержання подарунків (2 години).

Тема 7. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів під час виконання професійних обов'язків (2 години).

Тема 8. Фінансовий контроль (е-декларування) та правовий статус викривачів корупції (2 години).

Перелік тем практичних /лабораторних занять/ семінарів (24 год.):

Тема 1. Робота з нормативно-правовими актами: ієрархія законів, пошук у реєстрах,

аналіз статей Конституції України щодо захисту прав людини (4 години).

Тема 2. Цивільно-правові відносини на практиці: аналіз типових договорів про надання послуг (цивільно-правовий договір vs трудовий договір) (2 години).

Тема 3. Захист трудових прав: моделювання процедур прийняття на роботу, звільнення, дисциплінарної відповідальності та захисту від незаконного скорочення (4 години).

Тема 4. Адміністративна відповідальність: розбір практичних ситуацій (кейс-стаді) щодо порушень правил громадського порядку, благоустрою та безпеки руху (2 години).

Тема 5. Кваліфікація корупційних ризиків: аналіз практичних ситуацій щодо пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди в закладах соціальної та медичної сфери (4 години).

Тема 6. Алгоритми дій при конфлікті інтересів: моделювання ситуацій (сумісництво, робота близьких осіб, приватна практика на базі державного закладу) та складання повідомлень про конфлікт інтересів (4 години).

Тема 7. Процедура електронного декларування: визначення суб'єктів декларування, види декларацій та типові помилки при їх заповненні (2 години).

Тема 8. Механізми захисту викривачів корупції: практичні аспекти подання повідомлень про корупцію та гарантії анонімності (2 години).

Перелік тем самостійної роботи здобувача освіти (50 год.):

Тема 1. Правовий статус суб'єктів підприємницької діяльності (ФОП): порядок реєстрації, оподаткування та ведення приватної практики у сфері послуг (5 годин).

Тема 2. Законодавство про захист прав споживачів: застосування норм при наданні оздоровчих та реабілітаційних послуг (5 годин).

Тема 3. Основи екологічного права та екологічна безпека: права громадян та відповідальність за забруднення довкілля (5 годин).

Тема 4. Правове регулювання статусу внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та ветеранів: державні гарантії та соціальний захист (6 годин).

Тема 5. Міжнародні стандарти протидії корупції: імплементація положень Конвенції ООН проти корупції в українське законодавство (6 годин).

Тема 6. Відповідальність за підроблення документів (зокрема довідок, висновків МСЕК/ВЛК) як правопорушення, суміжне з корупційними злочинами (6 годин).

Тема 7. Корупційні ризики під час проведення публічних закупівель: антимонопольне законодавство та контроль через систему Prozorro (6 годин).

Тема 8. Антикоруptionні програми в юридичних особах (комунальних некомерційних підприємствах): структура, призначення та порядок впровадження (5 годин).

Тема 9. Етичні кодекси професійної діяльності як превентивний інструмент запобігання корупції та конфлікту інтересів (6 годин).

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекція, виконання вправ та практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/doc_block_type/instrukcziyi-navchalnogo-proczesu/). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять ([chrome-](#)

[extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf](https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf)).

Для освітнього компонента, вивчення якого завершується в поточному семестрі та формою його контролю є залік, середній бал за ПНД викладачем кафедри переводиться у 200-бальну шкалу.

Індивідуальні завдання (ІЗЗ) Індивідуальні завдання студента (далі – ІЗС) не є обов'язковим елементом, але при бажанні здобувача освіти може бути виконане і оцінюються в балах ECTS (не більше 10), які додаються до суми балів, набраних за поточну навчальну діяльність. На засіданні кафедри затверджено перелік індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями з перевіркою на плагіат) з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні (не більше 10).

Підсумковий контроль. Умовою допуску до заліку є відсутність академічної заборгованості.

Оцінка з дисципліни (ОД). ОД=залік. Оцінка визначається у балах від 120 до 200 та відміткою – «зараховано», «не зараховано».

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При відвідуванні відділень клінічної бази обов'язково мати хірургічний костюм, капелюх, медичну маску та змінне взуття. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять ([chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf](https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf)).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту. Допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle
- *інші вимоги кафедри*

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Базова література:

1. Адміністративне право України: підручник / за заг. ред. Ю. П. Битяка. Харків: Право, 2021. 680 с.
2. Запобігання корупції: навчальний посібник / О. В. Сердюк [та ін.]. Харків: ХНУВС, 2021. 312 с.
3. Запобігання та протидія корупції: підручник / В. В. Шаблій та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 244 с.
4. Захист викривачів корупції: практичний посібник / Національне агентство з питань запобігання корупції. Київ: НАЗК, 2023. 112 с.
5. Конфлікт інтересів у діяльності посадових осіб: навчальний посібник / НАЗК. Київ, 2023. 145 с.
6. Організація та правове забезпечення фізичної терапії та ерготерапії: навчальний посібник / М. І. Коваленко. Київ: Медвидав, 2022. 210 с.
7. Основи права та законодавства в охороні здоров'я: підручник / І. Я. Сенюта та ін. Львів: Вид-во ЛНМУ, 2020. 410 с.
8. Правове забезпечення антикорупційної діяльності: підручник / О. Г. Кальман. Харків: Право, 2020. 340 с.
9. Правознавство: підручник / за заг. ред. О. В. Дзери. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 632 с.
10. Правознавство: підручник / С. Ю. Кравчук. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2021. 464 с.
11. Теорія держави і права: підручник / О. В. Петришин [та ін.] ; за ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2020. 568 с.
12. Трудове право України: підручник / за ред. П. Д. Пилипенка. Київ: Ін Юре, 2022. 540 с.
13. Цивільне право України: підручник / Є. О. Харитонов [та ін.] ; за ред. Є. О. Харитонова. Харків: Право, 2020. 848 с.

Допоміжна література

1. Балинська О. М. та ін. Антикорупційна діяльність: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2022. 344 с.
2. Бойко В. В. Особливості правового статусу викривача корупції за законодавством України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2022. Вип. 71, ч. 2. С. 154–158.
3. Бусол О. Ю. Запобігання та протидія корупції в Україні в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2022. № 5. С. 340–344.
4. Гаращук В. М. та ін. Адміністративне право України: підручник / за заг. ред. В. М. Гаращука. Харків: Право, 2022. 560 с.
5. Глушков В. О. Юридична відповідальність за правопорушення у сфері благоустрою та екологічної безпеки. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ.* 2022. № 3. С. 84–90.
6. Етика та право в роботі фахівця з реабілітації: навчально-методичний посібник. Львів, 2023. 165 с.
7. Калініна А. В. Конфлікт інтересів у сфері охорони здоров'я: причини виникнення та шляхи подолання. *Часопис Київського університету права.* 2021. № 1. С. 145–149.
8. Ковтун О. А. Правове регулювання соціального захисту внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Держава і право.* 2023. Вип. 92. С. 210–217.
9. Король В. І. Електронне декларування як превентивний антикорупційний механізм: тези доповіді. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Антикорупційна політика в Україні»* (м. Київ, 20 травня 2023 р.). Київ: НАВС, 2023. С. 56–59.
10. Лисенко О. М. Корупційні ризики під час проведення публічних закупівель в системі Prozo: тези доповіді. *Матеріали наукової конференції «Сучасні виклики правової*

системи України» (м. Львів, 15 квітня 2022 р.). Львів: ЛНУ, 2022. С. 102–104.

11. Мельник Р. С. Захист трудових прав працівників в умовах воєнного стану: теоретичні та практичні аспекти. *Право України*. 2022. № 6. С. 45–56.
12. Методичні рекомендації щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів / Національне агентство з питань запобігання корупції. Київ: НАЗК, 2023. 128 с.
13. О.В. Дунаєв, О.І. Кривенко, В.В. Капустник, П.О. Леонтєв. Основоположні засади законодавчого забезпечення прав людини у сфері охорони здоров'я України // *Метод. матеріали для здобувачів вищої освіти за спеціальностями 221 «Стоматологія та 222 «Медицина» другого магістерського рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» / упоряд. О.В. Дунаєв, В.В. Капустник, О.І. Кривенко, П.О. Леонтєв. Харків : ХНМУ, 2025. 28 с.*
14. О.І. Кривенко, О.А. Мельниченко, В.В. Капустник. Введення до антикорупції: від теорії до практики // *Метод. матеріали для здобувачів вищої освіти за спеціальностями 227 "Терапія та реабілітація" першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та 221 "Стоматологія", 222 "Медицина", 223 "Медсестринство", 224 "Технології медичної діагностики та лікування", 228 "Педіатрія", 229 "Громадське здоров'я" та 281 "Публічне управління та адміністрування" другого (магістерського) рівня вищої освіти / упоряд. О.І. Кривенко, О.А. Мельниченко, В.В. Капустник. Харків : ХНМУ, 2025. 36 с.*
15. Організація роботи із запобігання та виявлення корупції: методичні рекомендації / уклад. А. О. Галай та ін. Київ: НАВС, 2022. 92 с.
16. Павленко О. В. Етичні кодекси як інструмент запобігання конфлікту інтересів у публічній та приватній сферах. *Актуальні проблеми держави і права*. 2023. Вип. 94. С. 120–126.
17. Посібник для керівника: як розбудувати добросовісну та ефективну організацію / Національне агентство з питань запобігання корупції. Київ: НАЗК, 2023. 140 с.
18. Практичний посібник щодо роботи з викривачами для уповноважених підрозділів / Національне агентство з питань запобігання корупції. Київ: НАЗК, 2021. 78 с.
19. Рекомендації щодо складання та виконання антикорупційних програм юридичних осіб / Національне агентство з питань запобігання корупції. Київ: НАЗК, 2022. 45 с.
20. Роз'яснення щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю (подання декларації, перевірка та оцінка) / Національне агентство з питань запобігання корупції. Київ: НАЗК, 2023. 175 с.
21. Смокович М. І. Розмежування цивільно-правового та трудового договорів: судова практика. *Юридичний вісник*. 2021. № 1. С. 34–41.
22. Топчій В. В. та ін. Антикорупційне законодавство України: навчальний посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2021. 368 с.
23. Трепак В. М. Протидія корупції в Україні: теоретико-прикладні проблеми: монографія. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 420 с.
24. Шамрай В. В. Антикорупційний комплаєнс у комунальних закладах охорони здоров'я. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 1. С. 112–118.
25. Швець В. Я. Правове регулювання захисту прав споживачів у сфері надання медичних та реабілітаційних послуг. *Право і суспільство*. 2021. № 2. С. 88–94.
26. Щербина В. І. та ін. Трудове право України: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 416 с.

Зав. кафедри судової медицини,
медичного правознавства
ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса

Олександр ДУНАЄВ